

je osobę przesyłającą wyszczególnione powyżej we-
xle, i zaraz nazajutrz może nim rozrządzić jak się
jój podoba.

W Banku Francuzkim przyjęto zwyczaj, kończenia
liczb wyrażających eskont w częściach setnych liczbą
5, albo zerem.

Potém powtarza się słowami sumnę całkowitą ka-
pitałów, i oznacza się liczbą wexli wprzód nim pod-
pisany takowy rachunek zostanie przez bankiera lub
kupca.

Obrachunki (Réglements)

Prawie zawsze w wypłatach zagranicznych lub kra-
jowych, za towary lub inne długi przesyłają się we-
xle różno terminowe, wypada więc poprzednio zro-
bić obrachunek, nazwany po francuzku Réglement:
I tak: przypuśćmy że Bank Polski przesyła dnia 13
Kwietnia Rotszyldowi do Paryża poniżej wyszcze-
gólnione wexle za sumnę długu wynoszącego
121319,25 frank: a który miał być dopiero spłacony
10 Sierpnia — 6 %.

Przykład I.

Summy wexlowe.

(a)			(b)	(c)
9312,27	} na Paryż	termin ich wypłaty	14 Kwie. 116 dni	— 315,37
7000 „				
5190,15				
1614,13	} ditto	ditto	19 ditto 111	— 125,88
12000 „				
8000 „	} ditto	ditto	20 ditto 110	— 366,66
9000 „				
1074,41	} na Hawr	ditto	5 Maja 95	— 142,50
9900 „				
8100 „	} na Paryż	ditto	13 ditto 89	— 15,93
1911,22				
	} ditto	ditto	22 ditto 80	— 240 —
	} ditto	ditto	27 ditto 75	— 23,89

Summa wexlowa

(a)		(b)	(c)
7880 „	} na Paryż termin ich	17 Czerw. 54 dni—	124,92
6000 „		wypłaty	
9000 „	} ditto ditto	29 Czerw. 42	— 119 „
8000 „			
8500 „	} ditto ditto	1 Lipca 40	— 113,33
6000 „			
2500 „			
120982, ^{fr} 18			fr. 1587,48
1226, 59	1221, 22 fr. przewyżka wypłacalna 13 Kwiet:		23,82
	5,37 Stra: $\frac{1}{2}\%$ na wex na Hawr którego sum		
119755,59	1074,41 fr.		1563,66
1563,66	Procenta z powodu wcześniejszej		
121319, ^{fr} 25	wypłaty.		

Sposób postępowania.

1. W kolumnie (a) wypisać wszystkie remessy i obliczyć liczbę dni, poczynawszy od terminu wypłaty każdej z nich, do daty w której dług właściwie powinien być zaspokojony.

2. Umieścić takowe liczby dni, naprzeciw summ wexlowych im odpowiadających w kolumnie (b); znaleźć potem procenta i te w kolumnie (c) wypisać np: W powyższym przykładzie $9312,^{fr}27 \left\{ \begin{array}{l} 16312,^{fr}27 \\ 7000 \text{ „} \end{array} \right\}$

wexlów na Paryż termin wypłaty przypada 14 Kwietnia, a że 10 Sierpnia miała nastąpić zapłata długu, a zatem od dnia 14 Kwietnia do 10 Sierpnia jest dni 116, która to liczba pomnożona przez sumę wexlową $16312,^{fr}27$ a iloczyn ztąd otrzymany podzielony przez 6000 dzielnik stały na przypadek 6% rocznie albo $\frac{1}{2}\%$ miesięcznie, da na wypadek $315^{fr}37$ procent od powyższej summy za dni 116, toż samo uskutecznia się z każdą remessą.

3. Dodać kapitały, potem procenta. Summa pierwszych wynosi 120982,18 fran., summa zaś drugich 1587,48. Od téj ostatniej summy odciągnawszy $5^{fr}37$

to jest $\frac{1}{2}\%$ straty na wexlu na Hawr reszta 1563,^{fr}66 należy się Bankowi z powodu wcześniejszej wypłaty co przyłączywszy do kapitału 120982,^{fr}18 będzie razem 122564,^{fr}29.

Od tej summy trzeba odciągnąć summę należącą się Rotszyldowi to jest: 121319,^{fr}25 pozostanie 1245^{fr}04 które Rotszyld winien zapłacić Bankowi 10 Sierpnia, albo wyrachowawszy sposobem już podanym procent za dni 117 wypadnie obecnie dla Banku 1226^{fr}59.

Wykaz szczegółowy.

Summa remessów	120982,18
Procenta na korzyść Banku	1587,48
Od nich odtrąciw: $\frac{1}{2}\%$ str. na wex: Haw: 5,37	1582,11
Razem	122564,29
Summa długu	121319,25
Kapitał brutto należący się Bankowi	1245 ^{fr} 04
dnia 10 Sierpnia.	

Albo: $6117 : 6000 = 1245,04 : X = 1221^{fr},22$ wartość obecna należności Banku.

Przykład II. Obrachunek na 60494 franków mających się wypłacić dnia 5 Czerwca a wypłaconych 5 Lutego.

59736, ^{fr} 86. Summa remessów od których z powodu wcześniejszej daty ich wypłaty należy się procent:	561, ^{fr} 30
Od czego odtrąca się procent za spóźnioną datę	1, 91
757,14 { 195,05 Mandat na Paryż termin wypła: 14 Marca	559, ^{fr} 39
562,09 . . . . . procent za dni 83	2, 70
60494 fr. Summa z obrachunku	562, ^{fr} 09

W y k a z.

Summa remessów	59736,86 fr.
Procenta na stronę wypłacającego	559,39
Razem	60296,25 fr.

którą to summe odtrąciwszy od summy obrachunkowej
60494 fr.

60296,25

pozostanie dopłacić 197,75 franków kapitał *brutto* w dniu 5 Czerwca realizujący się, a że takowy spłaca się zaraz za pomocą Mandatu na Paryż w terminie 14 Marca, czyli 83 dni wcześniej więc 6083 : : 197,75 = 6000 : X = 195,05. Summa do spłacenia a procent jest 2,70 fr.

Przykład III. Obrachunek na 19996,90 frank: mających się wypłacić 18 Czerwca, a spłacony 18 Lutego. 19830,03 Summa remessów od których procent

za wcześniejszą datę ich wypłaty 186,15

166,87	{	18,90 Przewyżka mająca się spła-	
		cić 18 Lutego . . 120 dni	0,38
		185,77 Balans procentów	185,77

1996,90.

Wykaz.

Summa remessów	19830,03
--------------------------	----------

Procenta za wcześniejszą wypłatę	186,15
----------------------------------	--------

Razem	20016,18
-------	----------

Summa z obrachunku 19996,90

Kapitał brutto wypłacalny 18 Czerwca 19,28

czyli wypłaciwszy go 18 Lut: a zatem wcześniej o 120 d:
 będzie: $6120 : 19,28 \text{ fr.} = 6000 : X = 18,90$ do oddania,
 od czego procent wynosi 38 centi:

Przykład IV. Obrachunek na sumę 45000 fr. mająca się wypłacić 1 Lutego, a wypłaconą 8 Lutego.

50640 Summa remessów, procent za spóźnienie 723,06

5640	{	4923,49	Przewyżka wypłacalna	1 Lut: 8 dni	6,55
		716,51			<u>716,51</u>

45000

W y k a z.

Summa remessów	50640
Procenta za spóźnioną wypłatę	723.06
Remessy redukują się do summy	<u>49916,94</u>
Summa z obrachunku wypłacalna 1 Lutego	45000

Kapitał albo przewyżka brutto wypłacał: 1 Lut: 4916,94

Ze zaś tę summę zwrócono 8 Lutego, wypada zatem do niej dodać procent za dni 8 co otrzymamy za pomocą proporcji :

$6000 : 4916,94 = 6008 : X = 4923,49$ która to summa różni się od kapitału pierwotnego o 6,55 frank: czyli, o procent od kapitału 4916,94 fr. za dni 8.

Przykład V. Obrachunek na summę 18000 frank: wypłaconą 1 Stycznia, a mającą się właściwie wypłacić 31 tegoż miesiąca.

<i>Remessy</i>	Spóźnio:	Wcześn:
6000 termin 15 Lute: . . . . 15 d:	15 fr.	
6000 ditto 26 Stycz: 5	20 „fr.	5 fr.
6000 ditto 20 Lute: 20	35 fr.	—5 fr.
	Balans procent	
	30	
18000 fr.	30 fr.	
29,85. Wgotowiźnie zapłaco:		
1 Sty: procent za 30 d:	0,15	
29,85. Procent za spóźnione		
termina	29,85	
00		
18000 fr.		

W y k a z.

Summa remessów	18000
Od czego odtrącają się proc: za spóźnie: wypła:	30
	<u>17970</u>
Summa obrachunkowa wynosi 18000 fr.	
pozostaje do zapłacenia 31 Stycznia	30
	<u>18000 fr.</u>

Chcąc dojść jaką sumnę powinniśmy zapłacić 1 Stycznia zamiast 30 fr: ułożemy proporcją: $6031:6000=$
 $=30:X=29,85$. procent zaś jest 0,fr15.

Spólny termin wypłaty.

(Echéance commune.)

19. Epoka wypłaty summ różno-terminowych nazywa się spólnym terminem wypłaty. Aby ją otrzymać, wypada (po rozporządzeniu rachunku jakto niżej) pomnożyć każdą sumnę przez przeciąg czasu, od epoki w której taż summa powinna być wypłacona, do terminu pierwszej wypłaty — dodać te wszystkie różne iloczyny, a sumnę podzielić przez zbiór kapitałów danych.

P r z y k ł a d.

Przedano na rachunek Banku Polskiego:

25	Beczek wina,	razem za nie	12500	zp. wypła:	14	Marc:
24	dtto	dtto	dtto	16800	dtto	5 Czer.
50	dtto	dtto	dtto	23886,50	dtto	15 Czer:

Chcąc znaleźć spólny termin wypłaty powyższych kapitałów trzeba

$$\begin{array}{rcl}
 12500 \text{ fr.} \times \text{dni } 0 & = & 0 \quad . \quad . \quad . \\
 16800 \quad \times \text{dni } 81 & = & 1360800 \\
 23886,50 \times \text{dni } 91 & = & 2171671,50 \\
 \hline
 \text{Razem } 53186,50 & & 3532471,50 \\
 & & \hline
 & & 53186,50 = 66,435 \text{ dni}
 \end{array}$$

Spólny zatem termin wypłaty wszystkich kapitałów danych przypada w 66 dni (opusciwszy ułamek) po 14^{ty}m Marca czyli 20^{go} Maja. Sprawdzenie tego działania możemy otrzymać porównyując eskont za dni 66 od całej summy z cząstkowymi eskontami — biorąc po 6 %.